

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στην πρόταση νόμου «Για την αντιμετώπιση ιδιώνυμων εγκλημάτων που στρέφονται κατά του φυσικού, δασικού και θαλάσσιου περιβάλλοντος»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Τα τελευταία χρόνια, το κράτος αλλά και η κοινωνία γίνεται σχεδόν αδρανής θεατής μιας εντεινόμενης εγκληματικότητας, η οποία προσβάλλει κοινά φυσικά αγαθά. Αγαθά τα οποία από τον προορισμό τους υπηρετούν την ανθρώπινη ζωή και ποιότητά της, αλλά και κάθε ζωή, καθώς και το κοινωνικό σύνολο. Η συνεχής προσβολή και η καθημερινή βαθμιαία καταστροφή των αγαθών αυτών απειλεί τη ζωή και την υγεία μας, οι οποίες είναι αδιαίτητες αξίες και οι οποίες συνυπάρχουν και υπηρετούνται από τα φυσικά αγαθά, εφόσον αναπτύσσονται ανεμπόδιστα και κατά τον προορισμό τους.

Πρόκειται για τα αγαθά του δασικού περιβάλλοντος και του φυσικού τοπίου γενικότερα, καθώς και τη φυσική κατάσταση και καθαρότητα του θαλάσσιου περιβάλλοντος, όπως επιβάλλεται να είναι αυτά κατά φύση και προορισμό και τα οποία προσβαλλόμενα από πυρκαγιά ή ρύπανση, αντίστοιχα, μεταβάλλουν τη φυσική τους κατάσταση.

Η αλλοίωση, όπως και η σταδιακή ελάττωση και καταστροφή, επηρεάζουν καθοριστικά την υγεία και τη ζωή του ανθρώπου με ανάλογη φθορά, βλάβη και συρρίκνωση.

Ειδικότερα, το δασικό περιβάλλον περιοριζόμενο στην ελάχιστη μορφή του ή και εμποδιζόμενο στην κατά φύση ανάπτυξή του, αδυνατεί να συμβάλλει κατά το επιβαλλόμενο μέτρο στη ζωογόνηση της ανθρώπινης ζωής.

Το ίδιο συμβαίνει και με την αλλοίωση της καθαρότητας των θαλασσών, των ακτών και του ενάλιου πλούτου (φυτών, αλιευμάτων κ.λπ.) που κατά προορισμό έχουν την προς τον άνθρωπο προσφορά.

Η προστασία των φυσικών αυτών αγαθών επιβάλλεται να αντιμετωπιστεί με νομοθετικά μέτρα ποινικού χαρακτήρα, τα οποία πρέπει να είναι αυξημένης ισχύος και αποτελεσματικότητας, ώστε να αποθαρρύνει προληπτικά και αποφασιστικά τους εγκληματίες.

Η ποινή, στην περίπτωση των καθολικών κατά της κοινωνίας εγκλημάτων, δεν έχει μόνο την έννοια της ικανοποίησης του κοινού περί δικαίου αισθήματος, αλλά έχει κυρίως το χαρακτήρα προστασίας αγαθού μείζονος σημασίας, με την έννοια ότι θα προστατεύει κοινωνικό, βιοτικό και φυσικό αγαθό, το οποίο στην απόλυτη και φυσική διάσταση και ύπαρξή του εξασφαλίζει και συντηρεί δύο αξίες, δηλαδή, την ποιότητα της ζωής και τη διάρκεια της ζωής (βιολογική και ποιοτική), τόσο στο άτομο, αλλά κυρίως σε σύνολο ατόμων που συνθέτουν μείζον κοινωνικό σύνολο με βιολογικό και πολιτισμικό προορισμό.

Επομένως, ο χαρακτηρισμός των αδικημάτων του εμπρησμού, της ρύπανσης ακτών και θαλασσών, ως ιδιώνυμων αδικημάτων, είναι απόλυτα δικαιολογημένος και η εξάντληση του ορίου της στερητικής τους ελευθερίας ποινής (ισόβια κάθειρξη) αποβλέπει στην εξουδετέρωση του εγκληματία. Δεν παύει όμως ως ποινή να

έχει και την έννοια του παιδαγωγικού χαρακτήρα.

Η ενσωμάτωση των δύο, καθολικού και κοινωνικού χαρακτήρα, εγκλημάτων σε μία μόνο νομοθετική δέσμη κρίθηκε αναγκαία, γιατί αποτελεί το καθένα χωριστά, αλλά και τα δύο μαζί, εγκλήματα που στρέφονται κατά του κοινωνικού συνόλου, επειδή πλήττουν αγαθά που υπηρετούν το κοινωνικό σύνολο (ρύπανση θαλασσών, εμπρησμοί δασών).

Νομοτεχνικά η πρόταση νόμου χωρίζεται σε τρία κεφάλαια:

1. Στο Κεφάλαιο Αæ, που προσδιορίζει τις ποινές για τους εμπρηστές δασών και δασικών εκτάσεων από πρόθεση, χαρακτηρίζει τις καιόμενες εκτάσεις αναδασωτέες, προβλέπει τη συντηρητική κατάσταση των μέσων και εργαλείων (αυτοκινήτων κ.λπ.) που χρησιμοποιούνται για την τέλεση του αδικήματος και διαφοροποιεί την ποινή για τους εξ αμελείας δράστες.

Ειδικότερα, για τις καιόμενες εκτάσεις δεν περιορίζεται στο χαρακτηρισμό των εκτάσεων αυτών ως αναδασωτέων, αλλά προχωρεί και σε μέτρα εξασφάλισης της αναδάσωσης, καθώς και τον αποκλεισμό της μεταβίβασης και της οικοπεδοποίησής τους. Το κεφάλαιο αυτό αντιμετωπίζει το πρόβλημα κατά τρόπο ενιαίο, αλλά και αποτελεσματικότερο από εκείνο με τον οποίο το αντιμετώπισαν οι αποσπασματικές διατάξεις που περιλήφθηκαν στο ν. 1892/1990.

2. Στο Κεφάλαιο Βæ, που προβλέπει τις ποινές που επιβάλλονται στους υπεύθυνους της θαλάσσιας ρύπανσης (πλοίαρχος), τα δεσμευτικά μέτρα κατά του πλοίου ή μέσου που ρυπαίνει (συντηρητική κατάσταση), καθώς και την επιβολή χρηματικών προστίμων (πλοιοκτήτη, εφοπλιστή κ.λπ.).

3. Στο Κεφάλαιο Γæ, που περιλαμβάνει διονομικές διατάξεις που αφορούν στη σύντμηση προθεσμιών (άρθρο 17), γιατί κρίνεται σκόπιμο ότι τα ιδιώνυμα και κατά της κοινωνίας στρεφόμενα αδικήματα δεν πρέπει να διαιωνίζονται με όλες τις συνέπειες που συνεπάγεται η διαιώνιση (εκφυλισμός του αδικήματος, άμβλυνση του περί νεμέσεως δημοσίου αισθήματος, αποπροσανατολισμός και αποδυνάμωση του σκοπού της ποινής, ανάπτυξη επιρροών και πιέσεων επί προσώπων και φορέων εντεταλμένων για τη διαλεύκανση του αδικήματος και τον κολασμό του δράστη κ.λπ.), καθώς και την: α) μη αναστολή της προσωρινής κράτησης συνεπεία άσκησης ένδικου μέσου (άρθρο 13 παρ. 1), β) τη μη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 287 της Ποινικής Δικονομίας που αφορά τη διακοπή της προσωρινής κράτησης μετά την παρέλευση 18μηνου (άρθρο 13 παρ.2) και γ) το απαράδεκτο της αιτήσεως περί διακοπής της προσωρινής κρατήσεως με χρηματική εγγύηση (άρθρο 14).

Επίσης, το άρθρο 15 δημιουργεί ειδικό λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος, στον οποίο κατατίθενται τα έσοδα από πρόστιμα και χρηματικές ποινές και ορίζει τον τρόπο με τον οποίο αυτά διατίθενται για την αποκατάσταση των αγαθών που επλήγησαν από τη διάπραξη των εγκλημάτων.

Το άρθρο 16 καταργεί κάθε διάταξη που αντίκειται στο νόμο αυτόν και παράλληλα παραπέμπει στον Ποινικό Κώδικα, τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και τους ειδικούς νόμους για ό,τι δεν προβλέπουν οι διατάξεις αυτής της πρότασης νόμου.

Τέλος, το άρθρο 2 προσδιορίζει την ισχύ της πρότασης νόμου, η οποία αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Για την αντιμετώπιση ιδιώνυμων εγκλημάτων που στρέφονται κατά του φυσικού, δασικού και θαλάσσιου περιβάλλοντος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Αα ΕΜΠΡΗΣΜΟΙ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ

Άρθρο 1

1. Όποιος από πρόθεση προβαίνει σε πρόκληση πυρκαγιάς σε δασική ή δασώδη ή υπό αναδάσωση δημόσια ή ιδιωτική έκταση τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι είκοσι χρόνων και χρηματική ποινή μέχρι 100.000.000 δρχ..

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο ηθικός αυτουργός ή συνεργός.

3. Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών τιμωρείται και όποιος αποδεδειγμένα συγκαλύπτει το δράστη των αδικημάτων των προηγούμενων παραγράφων.

Άρθρο 2

Τα μέσα (αυτοκίνητα, μηχανήματα, εργαλεία κ.λπ.) τα οποία χρησιμοποιεί ο δράστης είτε άμεσα είτε έμμεσα για τη διάπραξη των αδικημάτων του προηγούμενου άρθρου κατάσχονται και αποδίδονται στον κύριο νομέα ή κάτοχο, μόνο στην περίπτωση τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης. Στην περίπτωση τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης, αυτά εκποιούνται και το τίμημα κατατίθεται στο λογαριασμό του άρθρου 20 του νόμου αυτού.

Άρθρο 3

Δασικές ή δασώσεις ή υπό αναδάσωση εκτάσεις, οι οποίες καταστρέφονται από πυρκαγιές αναδασώνονται υποχρεωτικά και απαγορεύεται η καθαιονομήν ποτε τρόπο μεταβολή του δασικού τους προορισμού.

Άρθρο 4

1. Οι δασικές ή δασώδεις δημόσιες εκτάσεις που καταστρέφονται από πυρκαγιές, μέσα σε τρεις μήνες από την καταστροφή τους, οριοθετούνται από τον αρμόδιο δασάρχη με δαπάνες του ειδικού λογαριασμού του άρθρου 20. Ο αρμόδιος δασάρχης, ταυτόχρονα με την οριοθέτηση, αναρτά σε εμφανή σημεία με πινακίδες τις ενδείξεις «έκταση εκτός συναλλαγής», «απαγορεύεται η κατάτμηση και μεταβίβαση», «οι παραβάτες τιμωρούνται». Η παράλειψη των ανωτέρω πράξεων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Το αδίκημα διώκεται και κατὰ ἐγκλησιν.

2. Με κοινή ευθύνη του οικείου δασάρχη και του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας στα όρια των οποίων βρίσκονται οι εκτάσεις της παρ.1 εμβαδομετρούνται με ακρίβεια, περιγράφονται κατά θέση, έκταση και όρια και με κοινή πράξη τούτων κηρύσσονται εκτός συναλλαγής. Η κοινή αυτή πράξη καταχωρίζεται μέσα στην προθεσμία της παρ. 1, σε ειδικό βιβλίο βαρών που τηρείται στο υποθηκοφυλακείο ή στο κτηματολόγιο, στο οποίο ανήκει η κτηματική περιφέρεια.

3. Η παράλειψη της πράξης αυτής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστο δύο ετών. Το αδίκημα διώκεται και κατὰ ἐγκλησιν.

Άρθρο 5

1. Όποιος επιχειρεί οποιαδήποτε δικαιοπραξία σε εκτάσεις του προηγούμενου άρθρου με σκοπό την πώληση εν μέρει ή εν όλω, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστο δύο ετών.

2. Με την ίδια ποινή ελαττωμένη κατά το ήμισυ τιμωρείται και ο αγοραστής της παρ. 1, καθώς και εκείνος που συμπράττει με οποιονδήποτε τρόπο στην κατάρτιση της δικαιοπραξίας (συμβολαιογράφος, υποθηκοφύλακας, μάρτυρας).

Άρθρο 6

Όταν ο εμπρησμός προκαλείται από αμέλεια εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 11.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Βα ΡΥΠΑΝΣΗ ΘΑΛΑΣΣΩΝ

Άρθρο 7

1. Όποιος από πρόθεση ρυπαίνει με ρυπαντικές ουσίες (μαζούτ, κατάλοιπα πετρελαίου ή άλλες ρυπαντικές ύλες) με πλοίο ή άλλο πλωτό ή μη μέσο, ανοικτές ή κλειστές θάλασσες, τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και ο ηθικός αυτουργός ή συνεργός.

2. Με την ίδια ποινή της παραγράφου 1 ελαττωμένη κατά το ήμισυ, τιμωρείται όποιος συγκαλύπτει τους δράστες της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 8

1. Αμέσως μετά τη διαπίστωση του ρυπογόνου πλοίου ή μέσου επιβάλλεται από την αρμόδια λιμενική αρχή πρόστιμο από 100.000.000 μέχρι 500.000.000 δρχ. στον πλοιοκτήτη ή εφοπλιστή και γίνεται συντηρητική κατάσχεση του πλοίου, η οποία διατηρείται μέχρι της πλήρους καταβολής του προστίμου.

2. Η άσκηση του οποιουδήποτε ένδικου μέσου κατά της πράξης επιβολής προστίμου δεν αίρει την κατάσχεση του πλοίου.

Άρθρο 9

1. Προϋπόθεση της άσκησης προσυγής κατά της πράξης επιβολής του προστίμου είναι η καταβολή του 50% του ποσού που έχει επιβληθεί. Το δικόγραφο της προσφυγής είναι απαράδεκτο αν δεν συνοδεύεται από το ένταλμα πληρωμής της αρμόδιας υπηρεσίας της παρ. 1 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου.

2. Η επιβολή προστίμου και η πράξη κατάσχεσης του πλοίου για το εντεταλμένο προς τούτο κρατικό όργανο της παραγράφου 1 είναι υποχρεωτική και τυχόν παράλειψη επιβολής τους θεωρείται παράλειψη καθήκοντος και τιμωρείται από τις οικείες πειθαρχικές και ποινικές διατάξεις.

3. Η αξίωση αποζημίωσης του Δημοσίου κατά του οργάνου που παραλείπει το καθήκον της προηγούμενης παραγράφου δεν αποκλείεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γα ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 10

Κατά τη διάρκεια της προανάκρισης ή της ανάκρισης επί των αδικημάτων των Αα και Βα Κεφαλαίων του παρόντος νόμου, οι προθεσμίες των ένδικων μέσων και οι πάσης φύσεως δικονομικές προθεσμίες περιορίζονται στο ήμισυ του χρόνου που προβλέπεται από τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 11

1. Η οποιαδήποτε άσκηση ένδικου μέσου δεν αναστέλλει τη προσωρινή κράτηση.

2. Η διάταξη του άρθρου 287 της Ποινικής Δικονομίας περί διακοπής της προσωρινής κράτησης δεν έχει εφαρμογή.

Άρθρο 12

Αίτηση στις αρμόδιες δικαστικές αρχές για διακοπή της προσωρινής κράτησης υπό τον όρο της καταβολής χρηματικής εγγύησης ή άλλο περιοριστικό όρο είναι απαράδεκτη.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 13

1. Οι χρηματικές ποινές και τα χρηματικά πρόστιμα κατατίθενται σε ειδικό έντοκο λογαριασμό που δημιουργείται στην Τράπεζα της Ελλάδος και διατίθενται:

α) τα προερχόμενα από τα αδικήματα εμπρησμών δασών και δασικών εκτάσεων για το έργο της αναδάσωσης και

β) τα προερχόμενα από τα αδικήματα ρύπανσης, για την απορρύπανση θαλασσών, παραλιών και ακτών.

2. Για την επίτευξη του σκοπού που προβλέπουν οι περιπτώσεις α και β της προηγούμενης παραγράφου, δημιουργούνται ειδικοί φορείς στα Υπουργεία Γεωργίας και Εμπορικής Ναυτιλίας, με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 14

Για ό,τι δεν προβλέπει ο παρών νόμος εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και οι διατάξεις των ειδικών νόμων. Κάθε άλλη διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του νόμου αυτού καταργείται.

Άρθρο 15

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 27 Ιουλίου 2000

Οι προτείνοντες Βουλευτές

Παναγιώτης Κρητικός
Ευάγγελος Βλασσόπουλος
Λεωνίδας Γρηγοράκος